

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

5. Lucta Rationis & Appetitûs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

tute, felicitatēque Alexandrum ipsum superet, sive Africam simul & Asiam (quemadmodum ille animo destinārat) pernavigans subjugarit, sive Europam, Asiam, atque Africā tertiam adjunxerit, nihil hæc omnia homini ad felicitatem adipiscendam profutura sunt, nisi pariter moderatio animi accedat, quamvis res in speciem maximas gerat. Hæc ille. Sunt autem juxta Tullium in Tuscul. quæst. *Quatuor* maximè feroces animi perturbationes & impetus, qui bestiarum instar in virum, quamlibet fortem incurrunt. *Aegritudo* seu Dolor, *Cupiditas*, *Metus*, *Voluptas*. Hi sunt edomandi, & ut Rationi pareant, subjugandi, non aliter, atque Tauri & Dracones Colchici; hos vincit, quisquis seipsum vincit; Non vicit, de quo dixi, Alexander, qui *Iracundia*, velut ignivomo tauro in se impetum facienti, turpissimè cessit, quod inter alios Valer. Max. lib. 9. c. 3. testatur. Alexandrum, ait, ira sua prope modum caelo deripuit. Nam quid obstitit, quò minus illuc assurgeret, nisi Lysimachus leoni objectus, & Clitus hasta trajectus, & Callisthenes mori jussus? quia tres victorias totidem amicorum injustis cædibus victor perdidit? Eundem quomodo *Libido*, & *Ebrietas*, veluti tauri & dracones dejecerint, Curtius & Seneca præter alios memorant. Virum fortem, sui que, suorumque affectuum victorem describit S. Gregorius lib. 8. Moral. Fortitudo justorum est carnem vincere, proprijs voluntatibus contraire, delectationem vitæ præsentis extinguere, hujus mundi aspera pro æternis præmijs amare, prosperitatis blandimenta contemnerè, adversitatis metum in corde superare.

V. (e) Nihil est autem elegantius in hac fabula, quàm mirabilis lucta, *Rationis* & *Appetitûs* inter se dimicantium, & Medeam duas in partes distrahentium: hinc amore Jasonis advenæ pectus concutiente: inde pudore virginali, & insuper parentis Ætæ reverentiâ obstante, velus aureum prodi vetantis. Audiamus ipsam (nam ad mores informandos conducit) secum arduè pugnantem, & Jasoni, quanquam homini peregrino, virtute tamen formæque rara prædito metuentem:

----- cur, inquit, quem modò denique vidi,
Ne pareat, metuo? quæ tanti causa timoris?
Excute virgineo conceptas pectore flammæ,
Si potes infelix. *Si possem, sanior essem:*
Sed trahit invitam nova vis: aliudque cupido,
Mens aliud suadet. Video meliora, probòque,
Deteriora sequor. Quid in hospite, regia virgo?

(e) *Lucta rationis & appetitûs.*

Vreri,

Vreris, & thalamos alieni concupis orbis?
 Hæc quoque terra potest, quod ames, dare. *Vivat, an ille
 Occidat, in Diis est.* vivat tamen, idque precari
 Vel sine amore licet. quid enim commisit Jason?
 Quem, nisi crudelem, non tangat Jasonis atas?
 Et genus, & virtus? quem non, ut cætera desint,
 Forma movere potest? certè mea pectora movit,
 Dixit, & ante oculos *Rectum, Pietasque, Pudorque*
 Constiterant, & victa dabat jam terga Cupido.
 Et jam fractus erat, pulsusque resederat ardor.

Quid sequitur? Appetitus adversus Rationem victoria. Nam quod
 illa construxerat, Affectus per aspectum juvenis denuo quasi expergefa-
 ctus, destruit & evertit.

Cùm videt Æsoniden, extinctaque flamma revixit,
 Et luctata diu, postquam ratione furorem
 Vincere non poterat, frustra Medea repugnat.

Hoc erroneè. Potuisset enimverò vincere, si seriò voluisset; potuif-
 set repugnate efficaciter, si mentem obfirmasset. Doctè scriptum est à
 M. Tullio lib. 1. Offic. in hunc modum: Duplex est vis animorum at-
 que naturæ: una pars in appetitum posita est, quæ Græcis *ὄργαν* dicitur, &
 hominem huc & illuc rapit; Altera in ratione, quæ docet & explanat,
 quid faciendum, fugiendumque sit. Ita fit, ut Ratio præsit, Appetitus
 obtemperet. Ita Tullius. Sed quoniam hæc pars animi, appetitus, in-
 quam (cujus motus Cicero cupiditates, libidines, concitationes, com-
 motiones, perturbationes vocat) imperium alterius, superioris & me-
 lioris, accipere sæpius recusat, aut tergiversatur; hinc assiduum panè
 & intestinum in nobis bellum gliscit, cùm semina & primordia in ipsis
 generis humani principibus & protoplastis antecessisse cognoscimus: & ab
 eisdem deinde in omnem posteritatem miserabiliter transfusa. Hæc est illa
 pugna *Carnis & Spiritus*, de qua Apostolus Gal. 5. *Caro concupiscit adver-*
sus Spiritum: Spiritus autem adversus carnem: hæc enim sibi invicem ad-
versantur. Et Rom. 7. *Non ego, quod volo bonum, hoc facio: sed quod*
nolo malum, hoc ago. Id quod alijs verbis Medea dixit: *Video melio-*
ra, proboque; Deteriora sequor. Et hæc quidem, si corruptam naturam
 spectemus ita se habent; potentiior autem *Gratia* hanc pugnam diri-
 mit, & spiritui victoriam conciliat, juxta illud ejusdem Apostoli Phi-
 lipp. 4. *Omnia possum in eo, qui me confortat.* Et Genes. 4. *Caino à*

cæde fraterna eruento, & meliora desperanti, dicitur: *Subter te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius.* Non enim est æquum, ut servus, scil. Appetitus imperet: Ratio verò tanquam regina ac domina seruiat. Concupiscentia cedendo augetur: minuitur resistendo. Vox S. Augustini est, serm. 45. de temp. Pugnat concupiscentia; tu repugna: noli eam cedendo satiare, sed resistendo necare. Infessoris magis culpa est, quàm equi, si excutiatur. Non has affectiones habendo, sed eis malè utendo, delinquimus, ait S. Prosper. Et veterum Patrum dictum est: *non nocet sensus, si non adsit consensus.* Ad Stoicos est ableganda ἀπάθεια, seu affectuum vacuitas. Non est arbor solida, neque fortis, inquit Seneca, nisi frequens ventus incurset; ipsa enim vexatione constringitur, & radices certius figit: fragiles sunt, quæ in aprica valle creverunt. Virtutis cos est insultus appetitionum; induratur miles pugnando, & sibi dictum putat:

Tu ne cede malis, sed contrà audentior ito.

VI. (f) Neque aries Phryxæus nobis prætereundus est, cum multiplex ex eo doctrina suppetat. Nam 1. Quòd Phryxum & Hellen per alta vexerit animal hoc, aurea lanà decoratum, ostenditur, homines per divitias in sublime efferri. 2. Quòd Helle ex eo delapsa in Pontum deciderit, indicatur divitias mentibus infirmis, quales sunt feminarum, plus exitij, quàm emolumenti adferre. 3. Quòd per mare aries vectorem egerit, significatur, navigationes periculosas ad peregrina littora opum augendarum causa institui:

Per mare, per terras currit mercator, & ignes.

Deinde, inviam virtuti nullam esse viam. 4. Quòd pro arietinis exuvijs asportandis, tanta fuerint discrimina suscipienda, denotatur, quanto sit opus molimine ad opes comparandas, & quidem cum salutis non raro impendio; nam tauri flammivomi, pestilentes dracones, armata virorum segetes obijciuntur, ditescere, & possessiones suas extendere volentibus. 5. Quòd præstantissimi quique heroës pro vellere arietino adipiscendo vitam & fortunas suas exposuerint: summæque gloriæ loco duxerint, spoliū hoc è Colchide abstulisse monstratur per symbolum, quibus ornatum oporteat esse dotibus animum heroicum & Principalem. Laudatur in Proverbijis sacris c. 30. *Gallus succinctus lumbos, & aries,* Nam arietis cornua, Aliano teste, elephantus exhorrescit; & quid hæc ad immanem ejus proboscidem? Hoc decet Principem, ut etiam majorem, quàm ipse sit, non timeat, sed timeatur ab illo: potentior est, qui viribus

(f) Phryxæus aries quarum rerum Symbolum.